

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 33/19

Λουξεμβούργο, 19 Μαρτίου 2019

Αποφάσεις στην υπόθεση C-163/17 Jawo
καθώς και στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-297/17, C-318/17 Ibrahim,
C-319/17 Sharqawi κ.λπ. και C-438/17 Magamadov

Ο αιτών ασύλο μπορεί να μεταφερθεί προς το κράτος μέλος το οποίο είναι κατ' αρχήν υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεώς του ή το οποίο του έχει ήδη χορηγήσει επικουρική προστασία, εκτός εάν οι προβλέψιμες συνθήκες διαβιώσεως των δικαιούχων διεθνούς προστασίας θα τον εξέθεταν εντός του κράτους μέλους αυτού σε κατάσταση έσχατης υλικής στερήσεως, αντίθετης προς την απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισεως

Τυχόν ελλείψεις στο κοινωνικό σύστημα του συγκεκριμένου κράτους μέλους δεν επιτρέπουν, αυτές και μόνον, να συναχθεί ότι υπάρχει κίνδυνος τέτοιας μεταχείρισεως

Η υπόθεση Jawo αφορά κυρίως το ερώτημα αν ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) αντιτίθεται στη μεταφορά αιτούντος διεθνή προστασία, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III¹, προς το κράτος μέλος το οποίο είναι κατ' αρχήν υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεώς του, στην περίπτωση που διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να υποστεί σε αυτό απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση λόγω των προβλέψιμων συνθηκών διαβιώσεως που θα αντιμετωπίσει ως δικαιούχος διεθνούς προστασίας (εάν υποθεθεί ότι του χορηγείται μια τέτοια προστασία).

Ο Abubacarr Jawo, υπήκοος Γκάμπιας, υπέβαλε μια πρώτη αίτηση ασύλου στην Ιταλία, στην οποία είχε μεταβεί διά θαλάσσης. Αφού συνέχισε το ταξίδι του, υπέβαλε μια άλλη αίτηση ασύλου στη Γερμανία. Οι γερμανικές αρχές απέρριψαν την αίτηση αυτή ως απαράδεκτη και διέταξαν την απομάκρυνση του A. Jawo στην Ιταλία. Εντούτοις, η απόπειρα μεταφοράς του A. Jawo στην Ιταλία, τον Ιούνιο του 2015, απέτυχε, διότι αυτός δεν ήταν παρών στο κέντρο συλλογικής φιλοξενίας όπου διέμενε. Ο A. Jawo δήλωσε, όταν επέστρεψε, ότι είχε επισκεφθεί έναν φίλο του σε άλλη γερμανική πόλη και ότι ουδείς του είχε υποδείξει ότι έπρεπε να έχει ενημερώσει για την απουσία του.

Ενώπιον του Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (διοικητικού εφετείου του ομόσπονδου κράτους της Βάδης-Βιρτεμβέργης, Γερμανία), ο A. Jawo υποστήριξε ότι η Γερμανία κατέστη υπεύθυνο κράτος μέλος λόγω της λήξεως της εξαμηνιαίας προθεσμίας που προβλέπει ο κανονισμός Δουβλίνο III για τη μεταφορά του προς το κράτος μέλος το οποίο είναι κατ' αρχήν υπεύθυνο, ήτοι την Ιταλία. Δεδομένου ότι ο A. Jawo δεν είχε διαφύγει κατά τον χρόνο της απόπειρας μεταφοράς, η προθεσμία αυτή δεν μπορούσε να παραταθεί στο ανώτατο όριο των 18 μηνών. Περαιτέρω, η μεταφορά του στην Ιταλία είναι παράνομη για τον λόγο ότι, στο εν λόγω κράτος μέλος, υπάρχουν συστηματικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων, καθώς και στις συνθήκες διαβιώσεως των δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

Το Verwaltungsgerichtshof ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει τον κανονισμό Δουβλίνο III καθώς και την απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης που υπάρχει στον Χάρτη. Το δικαστήριο αυτό αναφέρεται στην έκθεση του Ελβετικού οργανισμού βοήθειας στους πρόσφυγες που παρουσιάστηκε τον Αύγουστο του 2016, η οποία περιέχει συγκεκριμένα στοιχεία από τα οποία μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31).

στην Ιταλία διατρέχουν τον κίνδυνο να ζήσουν στο περιθώριο της κοινωνίας, άστεγοι και σε κατάσταση ένδειας. Κατά την εν λόγω έκθεση, η ανεπαρκής ανάπτυξη του ιταλικού κοινωνικού συστήματος, όσον αφορά τον ιταλικό πληθυσμό, αντισταθμίζεται από την αλληλεγγύη της οικογένειας, η οποία ελλείπει όσον αφορά τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας. Η εν λόγω έκθεση κάνει επίσης λόγο για ελλείψεις στους μηχανισμούς κοινωνικής εντάξεως στην Ιταλία.

Οι υποθέσεις Ibrahim κ.λπ. αφορούν την προβλεπόμενη από την «οδηγία περί διαδικασιών»² δυνατότητα απορρίψεως ως απαράδεκτων των αιτήσεων ασύλου λόγω της προηγούμενης χορηγήσεως επικουρικής προστασίας εντός άλλου κράτους μέλους.

Χορηγήθηκε επικουρική προστασία στη Βουλγαρία σε Παλαιστινίους απάτριδες που διέμεναν στη Συρία, και χορηγήθηκε η προστασία αυτή στην Πολωνία σε έναν Ρώσο υπήκοο, Τσετσένο κατά δήλωσή του. Δεδομένου ότι οι νέες αιτήσεις ασύλου τις οποίες οι ενδιαφερόμενοι είχαν εν συνεχεία υποβάλει στη Γερμανία απορρίφθηκαν, αυτοί απευθύνθηκαν στα γερμανικά δικαστήρια.

Στις υποθέσεις που αφορούν τους Παλαιστινίους απάτριδες, το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, Γερμανία) ερωτά μεταξύ άλλων εάν παύει να υφίσταται η δυνατότητα απορρίψεως μιας αιτήσεως ως απαράδεκτης όταν οι συνθήκες διαβιώσεως των δικαιούχων επικουρικής προστασίας στο κράτος μέλος που χορήγησε την προστασία αυτή πρέπει να θεωρηθούν ως συνιστώσες απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή όταν οι δικαιούχοι αυτοί ουδόλως λαμβάνουν, στο εν λόγω άλλο κράτος μέλος, παροχές προς εξασφάλιση της στοιχειώδους διαβιώσεως ή λαμβάνουν αισθητά πιο περιορισμένες παροχές τέτοιου είδους σε σύγκριση με τις παροχές άλλων κρατών μελών, χωρίς εντούτοις η μεταχείρισή τους να διαφέρει, συναφώς, από εκείνη που επιφυλάσσεται στους υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους.

Με τις σημερινές αποφάσεις του, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, στο πλαίσιο του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου το οποίο εδράζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών, πρέπει να τεκμαίρεται ότι η μεταχείριση την οποία επιφυλάσσει ένα κράτος μέλος στους αιτούντες διεθνή προστασία και στα πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί επικουρική προστασία είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του Χάρτη, της συμβάσεως της Γενεύης καθώς και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Δεν αποκλείεται, πάντως, το σύστημα αυτό να αντιμετωπίζει στην πράξη σοβαρές δυσλειτουργίες εντός ορισμένου κράτους μέλους, οπότε οι αιτούντες διεθνή προστασία να διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο να τύχουν σε αυτό το κράτος μέλος μεταχείρισεως αντίθετης προς τα θεμελιώδη δικαιώματά τους, και ιδίως προς την απόλυτη απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισεως³.

Ως εκ τούτου, οσάκις το δικαστήριο που επιλαμβάνεται προσφυγής κατά αποφάσεως μεταφοράς ή κατά αποφάσεως με την οποία απορρίπτεται νέα αίτηση διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτη διαθέτει στοιχεία που προσκομίζει ο αιτών προκειμένου να αποδείξει την ύπαρξη του κινδύνου απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισεως στο άλλο κράτος μέλος, το δικαστήριο αυτό οφείλει να εκτιμήσει εάν όντως υφίστανται είτε συστημικές είτε γενικευμένες ελλείψεις είτε ελλείψεις που επηρεάζουν ορισμένες ομάδες προσώπων.

Εντούτοις, οι **ελλείψεις αυτές αντιβαίνουν στην απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισεως μόνον εάν έχουν έναν ιδιαίτερος αυξημένο βαθμό σοβαρότητας,** ο οποίος εξαρτάται από το σύνολο των δεδομένων της υπό εξέταση υποθέσεως. **Αυτός ο ιδιαίτερος αυξημένος βαθμός σοβαρότητας υπάρχει όταν η αδιαφορία των αρχών ενός κράτους μέλους θα είχε ως συνέπεια να περιέλθει ένα πρόσωπο το οποίο είναι απολύτως εξαρτημένο από την κρατική αρωγή, ανεξαρτήτως της θελήσεώς του και των προσωπικών του επιλογών, σε κατάσταση έσχατης υλικής στερήσεως, η οποία θα τον εμπόδιζε να αντιμετωπίσει τις πλέον στοιχειώδεις ανάγκες του, όπως είναι μεταξύ άλλων η τροφή, η προσωπική καθαριότητα και η στέγαση, και η οποία θα έβλαπτε την ψυχική ή**

² Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (ΕΕ 2013, L 180, σ. 60).

³ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Ν. Σ. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, βλ. επίσης AT αριθ. 140/11).

σωματική υγεία του ή θα τον περιήγε σε κατάσταση εξευτελισμού ασυμβίβαστη με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Η μεγάλη ανασφάλεια ή η έντονη επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης έχουν αυτόν τον βαθμό σοβαρότητας μόνον όταν συνεπάγονται έσχατη υλική στέρηση περιάγουσα το πρόσωπο αυτό σε μια κατάσταση τόσο σοβαρή ώστε να μπορεί να εξομοιωθεί με απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση.

Επιπλέον, η περίπτωση ότι οι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας ουδόλως λαμβάνουν, στο κράτος μέλος που χορήγησε την προστασία αυτή στον αιτούντα, παροχές προς εξασφάλιση της στοιχειώδους διαβίωσης ή λαμβάνουν αισθητά πιο περιορισμένες παροχές τέτοιου είδους σε σύγκριση με τις παροχές άλλων κρατών μελών, χωρίς εντούτοις η μεταχείρισή τους να διαφέρει από εκείνη που επιφυλάσσεται στους υπηκόους του κράτους μέλους αυτού, μπορεί να οδηγήσει στη διαπίστωση ότι ο αιτών αυτός θα εκτεθεί εντός του κράτους μέλους αυτού σε πραγματικό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση μόνον εάν η περίπτωση αυτή έχει ως συνέπεια να περιέλθει ο αιτών, λόγω της ιδιαίτερας ευάλωτης θέσεώς του, ανεξαρτήτως της θελήσεώς του και των προσωπικών του επιλογών, σε κατάσταση έσχατης υλικής στέρσεως.

Εν πάση περιπτώσει, το γεγονός και μόνον ότι η κοινωνική προστασία και/ή οι συνθήκες διαβίωσης είναι περισσότερο ευνοϊκές στο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η νέα αίτηση διεθνούς προστασίας από ό,τι στο κράτος μέλος το οποίο είναι κατ' αρχήν υπεύθυνο ή το οποίο χορήγησε ήδη την επικουρική προστασία δεν δύναται να στηρίξει το συμπέρασμα ότι ο ενδιαφερόμενος θα εκτεθεί, σε περίπτωση μεταφοράς σε αυτό το τελευταίο κράτος μέλος, σε πραγματικό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση.

Το Δικαστήριο καταλήγει ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν απαγορεύει τη μεταφορά αιτούντος διεθνή προστασία στο υπεύθυνο κράτος μέλος ή την απόρριψη αιτήσεως χορηγήσεως του καθεστώτος του πρόσφυγα ως απαράδεκτης για τον λόγο ότι στον αιτούντα έχει ήδη χορηγηθεί επικουρική προστασία από άλλο κράτος μέλος, εκτός εάν αποδεικνύεται ότι ο αιτών θα περιέλθει, σε αυτό το άλλο κράτος μέλος, σε κατάσταση έσχατης υλικής στέρσεως, ανεξαρτήτως της θελήσεώς του και των προσωπικών του επιλογών.

Στην υπόθεση Ibrahim κ.λπ., το Δικαστήριο προσθέτει ότι το γεγονός ότι το κράτος μέλος που χορήγησε την επικουρική προστασία σε αιτούντα διεθνή προστασία απορρίπτει συστηματικά, χωρίς πραγματική εξέταση, τις αιτήσεις για τη χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα, δεν εμποδίζει τα άλλα κράτη μέλη να απορρίψουν τυχόν νέα αίτηση που υποβάλει ο ενδιαφερόμενος σε αυτά ως απαράδεκτη. Σε μια τέτοια περίπτωση, εναπόκειται στο κράτος μέλος που χορήγησε την επικουρική προστασία να επαναλάβει τη διαδικασία χορηγήσεως του καθεστώτος του πρόσφυγα. Πράγματι, μόνο σε περίπτωση που, μετά από μια τέτοια εξατομικευμένη αξιολόγηση, διαπιστώνεται ότι ο αιτών διεθνή προστασία δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να του χορηγηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα είναι δυνατόν, ενδεχομένως, να του χορηγηθεί το καθεστώς της επικουρικής προστασίας.

Στην υπόθεση Jawo, το Δικαστήριο διευκρινίζει επίσης ότι **ο αιτών «διαφεύγει», όταν αποφεύγει σκόπιμα τις αρμόδιες για τη μεταφορά του εθνικές αρχές προκειμένου να ματαιώσει τη μεταφορά αυτή. Μπορεί να θεωρηθεί ότι τούτο συμβαίνει, όταν η μεταφορά αυτή δεν μπορεί να εκτελεσθεί λόγω του γεγονότος ότι ο αιτών αυτός εγκατέλειψε τον τόπο διαμονής που του είχε υποδειχθεί χωρίς να έχει ενημερώσει τις αρμόδιες εθνικές αρχές για την απουσία του, υπό την προϋπόθεση ότι ήταν ενήμερος για τις υποχρεώσεις του συναφώς, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει. Ο εν λόγω αιτών διατηρεί τη δυνατότητα να αποδείξει ότι η παράλειψή του να ενημερώσει τις αρχές αυτές για την απουσία του δικαιολογείται από βάσιμους λόγους και όχι από την πρόθεση να αποφύγει τις εν λόγω αρχές.**

Περαιτέρω, στο πλαίσιο διαδικασίας κινηθείσας κατά αποφάσεως περί μεταφοράς βάσει του κανονισμού Δουβλίνο III, ο συγκεκριμένος αιτών διεθνή προστασία μπορεί να προβάλει ότι, δεδομένου ότι δεν είχε διαφύγει, η εξάμηνη προθεσμία έχει λήξει και ότι, λόγω της λήξεως

αυτής, το κράτος μέλος που αποφάσισε τη μεταφορά του έχει καταστεί υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεώς του.

Τέλος, το Δικαστήριο τονίζει ότι, προκειμένου να παραταθεί η προθεσμία μεταφοράς στους δεκαοκτώ μήνες κατ' ανώτατο όριο, αρκεί το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα να ενημερώσει, πριν από τη λήξη της εξάμηνης προθεσμίας μεταφοράς, το κατ' αρχήν υπεύθυνο κράτος μέλος για το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος έχει διαφύγει και να ορίσει, ταυτοχρόνως, τη νέα προθεσμία μεταφοράς.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το πλήρες κείμενο των αποφάσεων ([C-163/17](#), [C-397/17 κ.λπ.](#)) είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106